

Kunskapskrav (syllabus) för SwedSecs licensieringstest

Version 11

2007-01-01

Kunskapskrav (syllabus) för SwedSecs licensieringstest

Version 11

Innehåll

Inledning

- Kunskapskravens funktion
- Kunskapskraven i stort
- Ändringar av kunskapskraven
- Kunskapskravens utformning
- Testets utformning baserat på kunskapskraven
- Kognitiva nivåer

Delområde 1, Finansiella instrument och handel med finansiella instrument

- 1.1 Finansiella instrument, sparformer och kapitalförvaltning
- 1.2 Derivat
- 1.3 Pensionssparande
- 1.4 Handel med finansiella instrument
- 1.5 Hantering av risker
- 1.6 Allmänna villkor för handel

Delområde 2, Administration av finansiella instrument

- 2.1 Aktiebolagsrätt
- 2.2 Emissionshantering
- 2.3 Kontoföring, clearing och settlement
- 2.4 Värdepappersinformation
- 2.5 Trading- och affärssystem och principer för dessa
- 2.6 Depåhantering och efterföljande affärsredovisning
- 2.7 Skattefrågor

Delområde 3, Finansiell ekonomi

- 3.1 Grundläggande förutsättningar på kapitalmarknaden
- 3.2 Definition av förvaltningsuppdrag i ett ekonomiskt perspektiv
- 3.3 Tidsvärdet av kapital och ”priset på kapital”
- 3.4 Finansiell statistik
- 3.5 Grundläggande värdering av aktier, obligationer och derivatinstrument
- 3.6 Begreppen risk och avkastning i aktier och obligationer
- 3.7 Definition av marknadsindex
- 3.8 Grunderna i portfölj- och kapitalmarknadsteorierna
- 3.9 Effekter av diversifiering, såväl nationellt som internationellt
- 3.10 Effektiva portföljer
- 3.11 Utvärdering av portföljer och fonder
- 3.12 Riskjusterad avkastning
- 3.15 Alternativa investeringsstrategier

Delområde 4, Etik och normbildning

- 4.1 Rådgivarens roll och ansvar
- 4.2 Information om handeln till kunder

4.3 Normbildning på värdepappersmarknaden och vissa definitioner

Delområde 5, Regelverk och tillsyn

- 5.1 Börs- och marknadsplatsverksamhet
- 5.2 Värdepappersrörelse
- 5.3 Lagen om värdepappersfonder och lagen om investeringsfonder
- 5.5 Prospektregler
- 5.6 Penningtvätt; investerarskydd
- 5.7 Insiderbrotten
- 5.8 Otillbörlig marknadspåverkan
- 5.9 Anmälningsskyldighetslagen
- 5.10 Klagomålshantering
- 5.11 Avtal
- 5.12 Grundläggande regler för pantsättning
- 5.13 Grundläggande konsumenträtt, finansiell rådgivning till konsumenter
- 5.14 Regler om försäkring och försäkringsförmedling
- 5.15 Civilrättsliga frågor och familjerätt
- 5.16 Licensieringsregler

Inledning

Kunskapskravens funktion

Detta dokument definierar den kunskap som krävs av SwedSecs licensinnehavare. Kunskapskraven är uppdelade i delområden (faktaområden), i underrubriker och i mätpunkter. En mätpunkt specificerar vad licensinnehavaren förväntas kunna inom ett relativt litet kunskapsområde. Varje uppgift som ingår i licensieringstestet är kopplad direkt till en mätpunkt i detta dokument.

Kunskapskraven ska fungera som stöd vid utformning av relevanta kursplaner och som underlag vid uppgiftskonstruktion. De ska dessutom ge överblick över vad som förväntas av en licensinnehavare. Det är varje utbildningsanordnares uppgift att tolka kunskapskraven och utifrån tolkningen forma en relevant och pedagogisk utbildning.

Kunskapskraven i stort

En licensinnehavare med godkänt licensieringstest har genom testet dokumenterad kunskap om förekommande finansiella instrument, om deras viktigaste kännetecken, egenskaper och risker. Licensinnehavaren känner också till ramarna för hur finansiella instrument registreras, hanteras och omsätts samt de rättsliga ramverken för instrumenten. På samma sätt har han eller hon kännedom om hur arbetet bedrivs vid berörda institutioner, till exempel börser och clearingorganisationer. Slutligen har licenshavaren kunskaper om de uppförande- och sundhetsregler som gäller på värdepappersmarknaden. Vidare har licenshavaren kunskaper om hur regler och normer uppkommer, grundläggande etiska principer och de uppförande- och sundhetsregler som gäller på värdepappersmarknaden. Slutligen har licenshavaren kunskap om övriga regler som är tillämpliga på verksamhet som bedrivs på denna marknad.

Ändringar av Kunskapskraven

Mindre justeringar, till exempel omformuleringar, ändras löpande på SwedSecs webbplats (www.swedsec.se). Större förändringar, till exempel förflyttningar av mätpunkter mellan delområden, träder däremot i kraft halvårsvis (1 januari samt 1 juli). Ändringar av kunskapskraven publiceras på SwedSecs webbplats direkt efter fattade beslut. Det är varje enskild utbildningsanordnares ansvar att kontinuerligt uppdatera sig med den senaste versionen.

Kunskapskravens utformning

Kunskapskraven är som tidigare nämnts uppdelade efter delområden, underrubriker och mätpunkter. De fem delområden som ingår är:

1. Finansiella instrument och handel med finansiella instrument
2. Administration av finansiella instrument
3. Finansiell ekonomi
4. Etik och normbildning
5. Regelverk och tillsyn

Varje delområde är uppdelat i underrubriker som numreras med två siffror, till exempel 1.2, 4.2 och 5.3, där den första siffran markerar delområdet. Till varje underrubrik finns en text som beskriver vilken kunskap som omfattas. Underrubrikerna delas sedan upp i ett antal mätpunkter som närmare definierar innehållet i form av uttryck, begrepp och metoder. Mätpunkterna numreras med hjälp av tre siffror, till exempel 1.2.8, 4.2.1 och 5.3.3, där den första siffran markerar delområdet och den andra siffran underrubriken. Mätpunkterna sammanställs i tabellform under varje underrubrik. I tabellen har varje mätpunkt också en definierad *kognitiv nivå*. Detta begrepp förklaras närmare under rubriken *Kognitiva nivåer*. Eftersom samma eller liknande begrepp och uttryck kan dyka upp under flera olika delområden är det först och främst sifferkombinationen som gör varje mätpunkt unik.

Testets utformning baserat på kunskapskraven

I testet ingår 20 ordinarie uppgifter från varje delområde. Testet består alltså totalt av 100 ordinarie uppgifter. Alla ordinarie uppgifter har genomgått en noggrann kvalitetskontroll i form av fakta-, kvalitets- och språkgranskning. Uppgifterna har dessutom utprovats och analyserats med statistiska metoder. Utprovningen sker genom att 5 ännu ej godkända uppgifter från varje delområde ingår i testet utan att påverka slutresultatet. De svar som testdeltagarna lämnar på dessa uppgifter räknas inte med i resultatet utan lagras för statistisk analys. Testdeltagaren kan inte avgöra vilka uppgifter som är ordinarie och vilka som utprovats. Totalt besvarar alltså testdeltagaren 125 uppgifter varav 100 avgör testdeltagarens resultat.

För att godkännas på licensieringstestet måste en testdeltagare ha minst 70 % rätt totalt och samtidigt minst 50 % rätt på varje delområde. Möjlighet finns att endast tentera om underkänd del om kravet på 70 % rätt totalt uppfyllts.

Kognitiva nivåer

De kognitiva nivåerna är valda ur Blooms taxonomi (1956). Nivåerna syftar till att beskriva vilken grad av komplexitet som uppgifter kopplade till en viss mätpunkt har.

Nivå:	Förklaring:
Känna till (K)	Testdeltagaren ska känna till och komma ihåg begrepp, definitioner och faktauppgifter.
Förstå (F)	Testdeltagaren ska förstå och kunna förklara olika samband och sammanhang.
Tillämpa (T)	Testdeltagaren ska kunna använda till exempel formler, regler, lagar och metoder.
Analysera (A)	Testdeltagaren ska kunna tolka, värdera, relatera till och dra slutsatser av den aktuella kunskapen.

Varje mätpunkt har en markering längst till höger som definierar på vilken kognitiv nivå testdeltagaren ska ha den aktuella kunskapen. Nivån markeras med den första bokstaven i

nivåns namn; K, F, T eller A. De kognitiva nivåerna hänger ihop och bygger på varandra. Om mätpunkten till exempel avser den kognitiva nivån *Tillämpning* kommer markeringar att finnas i kolumnerna för *Känna till*, *Förståelse* och *Tillämpning*. Det förutsätts alltså att om man kan tillämpa en kunskap så har man också förståelse för och känner till den. En närmare beskrivning av de kognitiva nivåerna finner du på <http://www.swedsec.se/kogtest.php>.

Delområde 1

Finansiella instrument och handel med finansiella instrument

Delområde 1 omfattar kunskap om finansiella instrument och handel med finansiella instrument i ett brett perspektiv. En licensinnehavare ska besitta och nyttja denna kunskap som referensram i sina kundrelationer. I praktiken innebär detta kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika finansiella instrument och hur dessa fungerar och berör värdepappersmarknaden. Förutom krav på rena minneskunskaper fordras i vissa centrala avsnitt även förståelse för handel med finansiella instrument och förmåga att tillämpa bestämmelser.

Inom området finns 6 underrubriker och ett 30-tal mätpunkter som en licensinnehavare måste känna till. Eftersom flera av momenten bygger på varandra är det en fördel om studier och inhämtande av kunskap kan ske i en logisk följd. Delmomenten anges i sammanställningen nedan. För att underlätta inlärningen av relevant kunskap anges också mer specifikt de frågeställningar och delmoment som aktualiseras och som en licensinnehavare måste kunna inom varje delområde.

1.1 Finansiella instrument, sparandeformer och kapitalförvaltning

Denna underrubrik omfattar kunskap gällande olika finansiella instrument, sparandeformer och kapitalförvaltning. Licensinnehavaren ska kunna definiera olika värdepapper som förekommer på marknaden, känna till hur de olika instrumenten fungerar och hur de kan påverka kundens portfölj. Licensinnehavaren ska dessutom ha kunskap om hur Fondmarknaden fungerar, till exempel vilka olika fondprodukter som finns på marknaden och att handeln med fondandelar regleras i en särskild lag: Lagen om investeringsfonder. Licensinnehavaren ska känna till denna lag och dess begrepp. Vidare behandlas sparande i bank, olika former av obligationssparande och den statliga insättargarantin. Licensinnehavaren ska också känna till hur en Aktiesparklubb fungerar samt olika former av kapitalförvaltning, bland annat så kallad diskretionär förvaltning.

Finansiella instrument, sparandeformer och kapitalförvaltning	Kognitiv nivå			
	K	F	T	A
Banksparande	K			
Aktier	K	F		
Svenska och utländska depåbevis	K	F		
Strukturerade produkter (Tid. Aktieindexobligation)	K	F		
Konvertibla skuldebrev	K	F		
Obligationer och andra räntebärande instrument	K	F		
Allmän kunskap om fondsparande och olika fondtyper utifrån placeringsinriktning	K	F		
Olika slag av fonder	K	F		
Aktiesparklubb	K			

Några olika former för kapitalförvaltning	K	F		
---	---	---	--	--

1.2 Derivat och aktielån

Underrubrik 1.2 omfattar kunskap gällande olika derivatinstrument och hur de fungerar. Licensinnehavaren ska också veta när en kund kan ställa ut optioner, vilka krav som ställs av en clearingcentral och vilka avtal som ska gälla. Avtal behandlas mer ingående under 5.12. Aktielån/blankning tas också upp i delmoment 1.2.

Derivat m.m.	Kognitiv nivå			
Aktieoption	K	F		
Teckningsoption	K	F		
Indexoption	K	F		
Terminer (Futures, forwards och liknande instrument.)	K	F		
Aktielån	K	F		

1.3 Försäkrings- och pensionssparande

Detta delmoment omfattar kunskap gällande olika pensionsformer såsom Premiépensionssparande (PPM), Traditionell pensionsförsäkring, Fondförsäkring (Unit Linked), Individuellt pensionssparande (IPS) samt Kapitalförsäkring. Pensionssparande har blivit en allt viktigare del av hushållens sparande. Licensinnehavaren ska känna till skillnaderna mellan de olika pensionsformerna och hur de påverkar kundens sparande på kort och lång sikt. Olika efterlevandeskydd och beskattningen av dessa behandlas också.

Försäkrings- och pensionssparande	Kognitiv nivå			
Kapitalförsäkring	K	F		
Pensionsförsäkring (traditionell)	K	F		
Kapitalpension	K	F		
Fondförsäkring (Unit Linked)	K	F		
IPS, Individuellt Pensionssparande	K	F		
Premiepensionssparandet	K	F		
Försäkringsförmedling	K			

1.4 Handel med finansiella instrument

I detta delmoment ingår kunskap om svenska börser och andra marknadsplatser samt vilka kriterier som ställs upp för börsverksamhet. Kunskap om de största utländska börserna och marknadsplatserna omfattas också. Grundläggande kunskap om svenska börsmedlemmars handelsregler och rapportering till Stockholmsbörsen och svenska auktoriserade marknadsplatser ingår. Licensinnehavaren ska ha kunskap om hur kommission och självinträde fungerar. En licenshavare skall ha kännedom om innebörden av flaggningsreglerna på grund av lag och på grund av självreglering.

Handel med finansiella instrument	Kognitiv nivå			
Handelsregler och rapportering	K			
Leveransregler	K			
Kommission, självinträde och handel i eget lager	K			
Flaggningsregler	K			

1.5 Hantering av risker

Risker kan definieras på olika sätt. Underrubrik 1.5 behandlar kredit- och motpartrisker, bolagsrisker och marknadsrisker såsom ränte-, valuta- och kursrisker. Dessutom beskrivs likviditetsrisker och operativa risker. Licensinnehavaren ska ha kännedom om innebörden av olika risker och hur de kan påverka kundens investeringar. Moment 1.5 är ett väsentligt område för licensinnehavarens relation med kunden.

Hantering av risker	Kognitiv nivå			
Kredit- och motpartrisker	K	F		
Marknadsrisker (ränte-, valuta- och kursrisker)	K	F		
Likviditetsrisker	K	F		
Operativa risker	K	F		

1.6 Allmänna villkor för handel

Svenska Fondhandlareföreningen har tagit fram standardiserade avtal och allmänna bestämmelser för bankernas och värdepappersbolagens handel med finansiella instrument. Dessutom har Svenska Fondhandlareföreningen tagit fram standardiserade avtal och allmänna villkor för värdepapperslån. I detta delmoment ingår de olika avtalen, deras innebörd och syfte.

Allmänna villkor för handel	Kognitiv nivå			
Allmänna villkor för handel med finansiella instrument	K			
Allmänna villkor för värdepapperslån	K			

Delområde 2

Administration av finansiella instrument

Delområde 2 omfattar kunskap om administration av finansiella instrument i ett brett perspektiv. En licensinnehavare ska besitta och nyttja denna kunskap som referensram i sina kundrelationer. I praktiken innebär detta kännedom om begrepp, definitioner och grundläggande kunskap angående administration av finansiella instrument samt hur dessa fungerar och berör värdepappersmarknaden. Förutom krav på rena minneskunskaper erfordras i de flesta avsnitt även förståelse för administration av finansiella instrument och i en mätpunkt tillämpning av bestämmelser.

Inom området finns det 7 underrubriker och ungefär 35 mätpunkter som en licensinnehavare måste känna till. Vissa delar av den civilrättsliga lagstiftningen, nämligen grundläggande kunskap om aktiebolagsrätt och skatterätt, har placerats inom detta delområde. Skälen till detta är dels att hantering av aktier och kapitalbeskattning intimt hör ihop med administration av värdepapper, dels att fördelningen mellan olika delområden blir jämnare.

2.1 Bolagsrätt - Aktiebolagsrätt

I detta moment ingår grundläggande kunskap om associationsrätt, dock med tyngdpunkt på aktiebolagsrätt. Licensinnehavaren ska kunna och förstå skillnaden mellan de olika associationsformer som förekommer. Han eller hon ska dessutom känna till aktien och dess rättsverkningar. I detta delområde ingår också vad som krävs för att bilda ett aktiebolag och vad registrering hos Bolagsverket får för betydelse. Slutligen behandlas det som gäller avstämningsbolag som innebär att aktieboken hanteras via ett dataregister (VPC) och att inga fysiska aktiebrev förekommer.

Bolagsrätt - Aktiebolagsrätt	Kognitiv nivå			
Skillnaden mellan olika associationsformer	K	F		
Aktien och aktiens rättsverkningar	K	F		
Aktieboken och aktiebrev	K	F		
Annan central formalia (till exempel registrering hos Bolagsverket och registreringsbevis)	K			
Avstämningsbolag och hanteringen av dessa	K	F		
Bolagets beslutandeorgan	K			

2.2 Emissionshantering

I moment 2.2 behandlas frågan om när en bolagsstämma respektive styrelse får besluta om en emission. Licensinnehavaren ska också förstå skillnaden mellan en ny- och fondemission och en split och hur dessa emissioner påverkar antalet aktier, aktiekapitalet, börskursen samt värdet på innehavet. Vidare ska licensinnehavaren ha förståelse för vad som gäller om man vill delta i en nyintroduktion eller en nyemission. Slutligen i detta delmoment ska licensinnehavaren ha förståelse för de olika roller och ansvar som rådgivare, emissionsinstitut och kontoförande institut har vid en emission.

Emissionshantering	Kognitiv nivå			
Bolagsstämmans betydelse som beslutsforum	K			
Skillnaden mellan olika emissionsformer, ny- och fondemission	K	F		
Anmälnings- och teckningsrutiner vid emissioner	K	F		
Ett värdepappersinstituts olika roller vid emission	K	F		

2.3 Kontoföring, clearing och settlement

I detta delmoment ingår kunskap om vilka svenska clearingorganisationer som finns (Stockholmsbörsen och VPC) . Lagen om kontoföring av finansiella instrument (LKF) är grunden för VPC:s rätt att registrera värdepapper. Licensinnehavaren ska ha kunskap om de grundläggande bestämmelserna som gäller kontoföring och registerhållning samt en säker behörighetshantering. Grundläggande kunskap om vilka som får bli kontoförande institut respektive clearingmedlem ingår likaså. Rättsverkan vid kontoföring regleras i LKF och här måste licensinnehavaren ha tillämplig kunskap angående till exempel registrering av ett förvärv. Vidare måste licensinnehavaren ha kunskap om VPC:s olika system och de vanligaste formerna av värdepapperskonton. Slutligen tas bokföring av affärer och likvidhantering upp i detta delmoment.

Kontoföring, clearing och settlement	Kognitiv nivå			
Kort översikt svenska clearingorganisationer och kriterier för clearingverksamhet	K			
(till område 5)	K			
Hanteringen av dematerialiserade finansiella instrument	K	F		
Grundläggande bestämmelser om kontoföring och registerhållning	K	F		
Säker och tillförlitlig behörighetshantering	K	F		
Kontoförande institut, clearingmedlemmar	K			
Rättsverkningar vid kontoföring	K	F	T	
Värdepapperskonton och VP-systemet	K	F		
Bokföring av affärer	K			
Likvidhanteringen och betalningar	K			

2.4 Värdepappersinformation

I detta delmoment ingår kunskap om de vanligaste informationssystemen som finns på marknaden. Vidare ska licensinnehavaren veta var han eller hon hittar information om emittenter och om olika instrument. Det kan till exempel gälla att hitta villkoren för en emission eller hur stor en utdelning blev i ett bolag.

Värdepappersinformation	Kognitiv nivå			
Informationssystem Öppenhetsdirektivet	K			
Information om emittenter och instrument	K	F		

2.5 Trading- och affärssystem och principer för dessa

I detta delmoment ska licensinnehavaren ha kunskap om de vanligaste trading- och affärssystemen som finns på den svenska marknaden; SAXESS, CLICK, PMI, SOX och TELLUS. Vidare ska licensinnehavaren känna till de viktigaste tradingssystemen som finns på den internationella marknaden.

Trading- och affärssystem och principer för dessa	Kognitiv nivå			
De vanligaste trading- och affärssystemen	K	F		
Internationella trading- och kommunikationssystem	K			

2.6 Depåhantering och efterföljande affärsredovisning

Det kan finnas både affärsmässiga och administrativa skäl till varför man ska ha en depåtjänst. Vissa typer av värdepappersaffärer kräver att kunden har en depå. Licensinnehavaren måste ha kunskap om vilka dessa affärer är. Innehavaren måste dessutom ha kunskap om skillnaden mellan ett vp-konto och en depå. I detta moment ingår också förvaltarens uppgift vid till exempel rösträtsregistrering och bevakning av värdepappershändelser. Slutligen tar detta moment upp redovisning av affärer och vad som gäller vid utfärdandet av en avräkningsnota.

Depåhantering och efterföljande affärsredovisning	Kognitiv nivå			
Depåhanteringen i praktiken	K	F		
Förvaltarens uppgifter	K	F		
Redovisning av affärer	K	F		
Aviseringar, avräkningsnotan mm.	K	F		

2.7 Skattefrågor

I delmoment 2.7 ingår kunskap om de skatteeffekter som en marknadsnotering ger. Licensinnehavaren ska dessutom känna till hur utländska aktier beskattas. Innehavaren måste också känna till de viktigaste delarna av kapitalvinstbeskattning. Dessutom ska licensinnehavaren känna till vilka tjänster som är momsbelagda respektive momsbefriade. I området ingår också skatteregler som har betydelse vid fondsparande. Slutligen behandlar detta delmoment grundläggande kunskap i privatekonomi med hänsyn till skattesystemet.

Skattefrågor	Kognitiv nivå			
Beskattning av svenska aktier och fonder	K	F		
Beskattning av utländska aktier och fonder	K	F		
Kapitalbeskattning	K	F		
Kapitalvinstbeskattningen	K	F		
Momsfrågor mm.	K			
Privatekonomi med hänsyn till skattesystemet	K	F		

Delområde 3

Finansiell ekonomi

Delområde 3 omfattar kunskap avseende finansiell ekonomi. En licensinnehavare ska ha en tillräcklig grundkunskap inom ämnesområdet för att kunna nyttja denna kunskap som referensram i sina kundsituationer. I praktiken innebär detta att kännedom om olika begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om värdering av finansiella produkter är viktiga moment som mer eller mindre måste behärskas.

Inom området finns det 15 underrubriker och ett 60-tal mätpunkter som en licensinnehavare måste känna till. Även om dessa delmoment vid en första anblick kan tyckas sakna en gemensam nämnare finns ett genomgående centralt tema, nämligen begreppen avkastning och risk och deras inbördes relation. Då flera av momenten bygger på varandra är det en fördel om studier och inhämtandet av kunskapen kan ske i en logisk följd.

3.1 Grundläggande förutsättningar på kapitalmarknaden

En förutsättning för att de finansiella marknaderna ska vara effektiva är att prisbilden på underliggande finansiella tillgångar reflekterar den information som påverkar priset och avsaknad av arbitragemöjligheter.

Grundläggande förutsättningar på kapitalmarknaden	Kognitiv nivå			
Nationalekonomiska begrepp	K	F		
Kapitalmarknadens funktioner	K			
Effekter av arbitragemöjligheter, perfekta marknader	K			
Förväntad respektive faktisk avkastning	K			

3.2 Definition av förvaltningsuppdrag i ett ekonomiskt perspektiv

På kapitalmarknaden förekommer ett flertal olika begrepp och sparformer. Även om sparformerna vid en första anblick kan tyckas vara identiska kännetecknas de ofta av varierande konstruktion. Centralt i delmoment 3.1.2 är kännedom om olika förvaltningsuppdrags definition och karakteristika.

Definition av förvaltningsuppdrag i ett ekonomiskt perspektiv	Kognitiv nivå			
Förvaltningsuppdrag, olika former	K			
Utgångspunkter för förvaltningsuppdrag	K			
Översiktlig definition av risker	K	F	T	

3.3 Tidsvärdet av kapital och ”priset på kapital”

Kapitalmarknadens viktigaste funktion är att förmedla kapital mellan de som har underskott och de som har överskott av kapital. I princip gäller det således att ”flytta” kapital framåt eller bakåt i tiden. Den faktor som påverkar värderingen, det vill säga räntan, och hur den formuleras är viktigt att ha kännedom om. Vidare är begrepp som effektiv ränta, nominell ränta och realränta viktiga att känna till.

Tidsvärdet av kapital och "priset på kapital"	Kognitiv nivå			
Nuvärden och slutvärden	K	F	T	
Enkel och effektiv ränta	K	F	T	
Nominell och real ränta (avkastning)	K	F	T	

3.4 Finansiell statistik

På kapitalmarknaden definieras i allmänhet risken i en placering med utgångspunkt från variation i placeringens värde. Om två placeringar har samma förväntade avkastning, men olika risker, föredras placeringen med den lägsta risken. Detta gäller enskilda placeringar.

Tolkningen ändras när risk och avkastningskaraktäristika avser en portfölj, eftersom placeringens samvariation med andra placeringar i portföljen påverkar den totala portföljens risk. Enligt kapitalmarknadsteorin råder ett linjärt förhållande mellan förväntad avkastning och risk. Det innebär att kännedom om regressionsanalys, och tolkning av dessa samband, blir viktiga att behärska för licensinnehavaren.

Finansiell statistik	Kognitiv nivå			
Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)	K	F	T	
Spridningsmått (varians och standardavvikelse)	K	F	T	
Korrelation	K	F	T	
Regressionsanalys	K	F	T	

3.5 Grundläggande värdering av aktier, obligationer och derivatinstrument

Den övergripande värderingsprincipen för finansiella placeringar är att deras värden bestäms av de kassaflöden som de förväntas ge. Det betyder i sin tur att dessa framtida kassaflöden, till exempel aktieutdelningar och kupongröntor, måste flyttas till idag för att priset ska erhållas. Huvudprinciper för denna värdering och förändring i parametrar ska en licenshavare känna till.

Grundläggande värdering av aktier, obligationer och derivatinstrument	Kognitiv nivå			
Yield-kurvan	K			
Duration	K	F	T	
Utbetalningspolitik	K			
P/E-tal	K			
Motiverad kurs	K	F	T	
Optioner, europeiska, amerikanska, köp-, sälj-	K			
Resultatdiagram för optioner	K	F	T	
Värderingskoncept	K	F	T	

3.6 Begreppen risk och avkastning

Enligt portföljteorin definieras risken i termer av variation i avkastningen, det vill säga vanligen i termer av varians eller standardavvikelse. Enligt kapitalmarknadsteoris riskdefinition är det emellertid den enskilda placeringens avkastning jämfört med marknadsportföljens som är intressant eftersom placerarna förväntas ha väldiversifierade portföljer.

Begreppen risk och förväntad avkastning	Kognitiv nivå			
Direktavkastning och värdetillväxt	K	F		
Riskdefinitioner (total risk, marknadsrisk)	K	F		
Samvariation (korrelation)	K	F		
Begreppet effektiva portföljer	K	F	T	
Markowitz's portföljansats	K	F	T	

3.7 Definition av marknadsindex

Förtjänsten med ett index är att detta på ett enkelt sätt sammanfattar avkastning eller risker. Hur index konstrueras och när de ska utnyttjas är väsentligt vid analys av placeringar på kapitalmarknaden.

Definition av marknadsindex	Kognitiv nivå			
Värdeviktade och likaviktade index	K			
Avkastnings- och förmögenhetsindex	K			
Regionala index	K			

3.8 Grunderna i portfölj- och kapitalmarknadsteorierna

Även om dessa teorier till sin form är ”tunga” måste de bakomliggande idéerna behärskas av en licensinnehavare. Betoningen ligger således snarare på tillämpning och analys än de rent tekniska inslagen. Kännedom och karakteristika liksom de variabler som påverkar värderingen av derivatinstrument ingår i delmomentet.

Grunderna i portfölj- och kapitalmarknadsteorierna	Kognitiv nivå			
Samvariationsegenskaper i avkastning mellan placeringstillgångar	K	F	T	
Diversifieringsmöjligheter	K	F	T	
Begreppet effektiv front	K	F	T	
Marknadsportfölj, definition och egenskaper	K	F	T	
Kapitalmarknadslinjen (Capital Market Line)	K	F	T	
Placeringslinjen för värdepapper (Security Market Line, CAPM)	K	F		
Marknadsrisk (betavärde)	K	F	T	
Under- respektive övervärderade tillgångar	K	F	T	

3.9 Effekter av diversifiering, såväl nationellt som internationellt

Enligt portföljteorin ska en rationell placerare sprida risker på ett flertal olika placeringsalternativ. Detta kan uppnås utan att den förväntade avkastningen sjunker. För att uppnå diversifiering måste dock de olika placeringsalternativen ha specifika kännetecknen, något som är viktigt att känna till i kundrådgivningsmomentet.

Effekter av diversifiering, såväl nationellt som internationellt	Kognitiv nivå			
Total risk	K	F	T	
Marknadsrisk och unik risk	K	F	T	
Effekter av nationell respektive internationell diversifiering	K	F		

3.10 Effektiva portföljer

Enligt synsättet inom finansiell ekonomi förväntas placerarna hålla effektiva portföljer. Avvikelse från dessa effektiva portföljer ger enligt teorin inget mervärde. Att placera i effektiva portföljer är därför centralt när det gäller portföljförvaltning.

Effektiva portföljer	Kognitiv nivå			
Förväntad avkastning	K	F	T	
Förväntad avkastning och risk	K	F	T	
Riskpremie	K	F	T	
Det riskfria placeringsalternativet	K	F	T	
Marknadsrisk (betavärde) för en portfölj	K	F	T	
Företagsspecifik (unik) risk för en portfölj	K	F	T	

3.11 Utvärdering av portföljer och fonder

Avkastningen på placeringar kan i princip hänföras till tre variabler, en direkt koppling till marknadsutvecklingen (t.ex. en indexfond), professionalism i förvaltningen (t.ex. en branschfond) och en ren slumpmässig process. För att en meningsfull utvärdering ska kunna utföras måste avkastningen också beakta placeringens risk. Riskjusterad avkastning blir således ett nyckelord vid utvärdering av placeringar.

Utvärdering av portföljer och fonder	Kognitiv nivå			
Vedertagen metodik	K	F	T	
Riskjusterade avkastningsmått	K	F	T	
Nyckeltal vid fondutvärdering	K	F	T	
Analys och tolkning av begreppet <i>överavkastning/avvikelseavkastning</i>	K	F	T	

3.12 Riskjusterad avkastning

Då risk kan definieras på olika sätt medför det också att den riskjusterade avkastningen kan belysas från olika utgångspunkter. Definition av begreppet *risk* ingår i detta moment.

Riskjusterad avkastning	Kognitiv nivå			
Avkastning relativt risk	K	F	T	
Sharpekvoten, Treynorkvoten samt Jensens alpha som utvärderingsmått	K	F	T	
Tolkning av riskjusterad avkastning	K	F	T	

3.15 Alternativa investeringsstrategier

På kapitalmarknaden förekommer produkter som har avvikande avkastningsmönster än gängse produkter. Det kan till exempel vara onoterade aktier, fastigheter, metaller eller Helgefonder. För en placerare, och speciellt för en portfölj, kan inslag av dessa produkter drastiskt ändra avkastnings- och riskkaraktistika för portföljen. Kännedom om dessa placeringars avkastnings- och riskkaraktistika är viktiga att känna till för en licensinnehavare.

Alternativa investeringsstrategier	Kognitiv nivå			
Syftet med alternativa investeringsstrategier (AIS)	K	F		
Utvärdering av AIS	K	F		

Delområde 4

Etik och normbildning

Delområde 4 omfattar kunskap om etik och normbildning på den svenska värdepappersmarknaden.

Regelverken på värdepappersmarknaden är omfattande och ofta detaljerade. På senare år har detta kommit att gälla även för regler som kan hänföras till delområde 4. Det finns dock situationer där det inte finns något klart rätt eller fel. Det finns t o m situationer där man, även om man gör allt formellt ”rätt”, som person tycker att slutresultatet känns ”fel”. För att kunna hantera sådana situationer är det en stor fördel om man har ägnat tid åt att fundera över sin egen etik och moral.

God rådgivning och annat arbete på värdepappersmarknaden kan i vissa fall inte regleras i detalj. Oförutsedda situationer kan uppkomma och svåra beslut kan ibland behöva fattas, inte sällan mer eller mindre under tidspress. Arbetet med etik och normbildning syftar till att ge de personer som arbetar på värdepappersmarknaden stöd och vägledning samt till att öka den enskildes medvetande om det ansvar som finansiella rådgivare har i sitt arbete. En rådgivare har direkta kontakter med sina kunder och har därigenom ett avgörande inflytande på om dessa får förtroende för institutet och för branschen som sådan.

En licensinnehavare ska mot denna bakgrund ha kännedom om grundläggande etiska principer och teorier om etik och moral, liksom kunskap om etiska riktlinjer som förekommer på värdepappersmarknaden. Licenshavare måste även känna till vem inom institutet som man normalt kan vända sig till med etiska frågor och i andra tveksamma situationer.

Licenshavaren ska ha kunskap om de sundhets- och uppföranderegler som finns på värdepappersmarknaden, vad som gäller vid intressekonflikter, för anställdas värdepappersaffärer och för tilldelning till anställda vid börsnoteringar och dylikt.

För att kunderna ska behandlas på ett korrekt sätt och ges tillgång till relevanta produkter och tjänster är det viktigt att licenshavaren känner till och kan tillämpa de regler som gäller för tillhandahållande av information till kunderna om risker och andra relevanta förhållanden såsom pris och avgifter.

Licenshavare måste för att undvika tveksamma och i vissa fall straffbara situationer känna till det förbud som finns mot mutor och bestickning och hur dessa regler tillämpas i praktiken. Viktigt i detta sammanhang är därvid den verksamhet som bedrivs vid Institutet mot Mutor.

Licenshavaren skall under detta delområde slutligen känna till hur olika normer – lagar, föreskrifter och andra regler samt självreglering – på värdepappersmarknaden tillkommer, utvecklas och tillämpas i praktiken. Härvid behandlas även vissa självreglerande organ inklusive den verksamhet som bedrivs av SwedSec.

Inom området finns det underrubriker och mätpunkter som en licensinnehavare måste känna till. Uppgifterna är i vissa fall av kunskapskaraktär, medan andra innefattar beskrivningar av konkreta situationer eller frågor som kan tänkas uppkomma, där licenshavaren har att fundera och välja bland olika alternativ exempelvis hur han eller hon skulle agera.

4.1 Etik och moral

Intresset kring frågor som rör etik och moral har ökat under senare år. Bland annat torde detta bero på att såväl samhället i stort som finansmarknaden specifikt har blivit mer komplex. Krav ställs både från samhällets sida och från kunder, investerare och media på hur företag och personer uppför sig. För att bevara förtroendet för värdepappersmarknaden och de företag och personer som arbetar på denna är det essentiellt att licensinnehavare besitter grundläggande kunskaper om etik och moral och känsla och intresse för hur situationer och frågor ska hanteras på ett etiskt försvarbart sätt.

Licensinnehavaren ska enligt mätpunkt 4.1.1 ha kunskap om grundläggande etiska begrepp och teorier och tankegångar och förstå hur dessa kan tillämpas i praktiken. Under mätpunkt 4.1.2 behandlas etiska och andra riktlinjer som rör ”sundheten” på marknaden utfärdade av branschorganisationer och Finansinspektionen. Utifrån denna kunskap får licenshavaren därefter i mätpunkt 4.1.3 tillämpa hur man upprätthåller ett betryggande avstånd till det tillåtna, exempelvis genom att i det fall en fråga ligger i ”gråzonen” välja en lösning som är etisk försvarbar, och hur man bemöter kunderna i dessa fall.

Etik och moral	Kognitiv nivå			
Grundläggande etiska begrepp och teorier	K	F	T	
Etiska riktlinjer på värdepappersmarknaden	K	F	T	
Upprätthållandet av ett betryggande avstånd till det otillåtna	K	F	T	

I situationer då det inte finns något ”rätt” svar på en fråga eller det formellt ”rätta” svaret känns ”fel” av andra orsaker, kan det finnas anledning att konsultera någon annan. Licenshavare måste då känna till vem inom institutet som man normalt kan vända sig till med etiska frågor och i andra tveksamma situationer.

Vem man vänder sig till med etiska och svåra bedömningsfrågor	K	F	T	
Compliancefunktionen	K	F	T	

4.2 Sundhetsregler

Vid sidan av de detaljerade regler som finns för verksamhet på värdepappersmarknaden – varav många tas upp under andra punkter i kunskapskraven – finns generella regler som på ett övergripande sätt anger vilka förhållningssätt som bör råda på marknaden. Dessa regler handlar till exempel om att kunder ska behandlas rättvist, att instituten ska agera så att förtroendet för värdepappersmarknaden upprätthålls och att åtgärder inte får leda till nackdelar för kunderna.

I mätpunkt 4.2.1 ingår att licensinnehavaren ska känna till dessa allmängiltiga regler i lagar och föreskrifter, liksom vägledning från och avgöranden baserade på dessa. Licenshavare ska även förstå hur reglerna tillämpas i konkreta situationer.

Sundhetsregler	Kognitiv nivå			
Sundhetsreglerna och hur dessa tillämpas i praktiken	K	F	T	

4.3 Intressekonflikter

Inom värdepappersinstitut och dessas verksamhet uppstår från tid till andra intressekonflikter som måste hanteras på ett lämpligt sätt. Det kan exempelvis röra sig om intressekonflikter mellan institutets eller en anställds egen handel kontra institutets handel för kunders räkning. Det är här viktigt att licensinnehavare känner till de regler som gäller vid intressekonflikter, olika metoder såsom ”chinese walls” som används för att undvika intressekonflikter, samt hur privata uppdrag, släktskap, jäv och andra liknande förhållanden som kan påverka arbetsuppgifterna ska hanteras. Dessa frågor tas upp i mätpunkt 4.3.1.

Mätpunkten 4.3.2 innefattar framförallt de rekommendationer om anställdas egna eller närståendes värdepappersaffärer som Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens Förening givit ut. Licensinnehavaren ska ha god kännedom om bland annat vilka värdepappers- och valutaaffärer som måste anmälas samt hur reglerna om minsta innehavstid är utformade och tillämpas. Detta moment behandlar också tilldelning till anställda vid överteckning.

Intressekonflikter	Kognitiv nivå			
Regler rörande intressekonflikter och hur sådana konflikter hanteras	K	F	T	
Regler om egna och närståendes värdepappers- och valutaaffärer samt om anställdas tilldelning vid överteckning	K	F	T	

4.4 Information till kunder

Innan man som licenshavare ger råd om värdepappersaffärer är det viktigt att ta å ena sidan skaffa sig information om kundens kunskaper och finansiella situation, samt å den andra sidan – vilket mäts under denna mätpunkt – informera kunden om bl a de risker och kostnader som är förknippade med olika finansiella tjänster och produkter.

Licensinnehavaren ska enligt mätpunkt 4.4.1 äga kännedom om de regler som finns för hur kunder ska informeras om risker med olika tjänster och produkter och skall även kunna hantera dessa regler i praktiken.

I mätpunkt 4.4.2 behandlas de regler i föreskrifter och branschregler som reglerar vilken annan information som skall ges till kunderna, exempelvis om priser och avgifter. Information skall därvid i vissa fall lämnas före det att en affär eller ett uppdrag genomförs, medan annan information kan behöva ges efter affären eller uppdraget.

Information till kunder	Kognitiv nivå			
Regler rörande information om risker och kunskap om hur sådan information ges	K	F	T	

Regler om annan kundinformation och kunskap om hur sådan information ges	K	F	T	
--	---	---	---	--

4.5 Förbud mot mutor och bestickning

Det förekommer på värdepappersmarknaden att kunder och andra intressenter erbjuds gåvor, tjänster och annat, ofta i kundvårdande syfte, som ibland antar sådana proportioner eller förekommer i sådana situationer att de blir att betrakta som mutor eller bestickning. För att undvika sådana situationer måste licenshavaren känna till de lagar och föreskrifter samt den praxis som finns på området. Det är även viktigt att känna till den verksamhet och det arbete som bedrivs av Institutet mot mutor. Gällande regler och praxis samt hur frågor på detta område bör hanteras i praktiken tas upp i mätpunkt 4.5.1.

Förbud mot mutor och bestickning	Kognitiv nivå			
Regler om mutor och bestickning och hur dessa tillämpas i praktiken	K	F	T	

4.6 Normbildning på värdepappersmarknaden

Den verksamhet som bedrivs på värdepappersmarknaden och de aktörer som verkar på denna omgärdas av regler av olika slag och karaktär. Grundläggande regler ges i lagar och föreskrifter utgivna av Finansinspektionen, liksom i vissa rättsakter utfärdade av EU som äger direkt verkan eller som behöver implementeras mer aktivt i svensk rätt. Kunskaperna som licensinnehavaren ska ha om själva innehållet i dessa regelverk framgår av andra mätpunkter i kunskapskraven. Mätpunkt 4.6.1 mäter kunskapen om själva normgivningsprocessen och reglernas olika värde.

Som komplement till och konkretisering av vissa bestämmelser i ovan nämnda regelverk har intresse- och branschorganisationer såsom Svenska Fondhandlarföreningen, Fondbolagens Förening och Näringslivets Börskommitté genom självreglering skapat regler för sina medlemsföretag och i förekommande fall dess anställda. Licensinnehavare ska under mätpunkt 4.6.2 känna till och förstå innehållet i de viktigaste reglerna som ingår i denna självreglering.

En särskild mätpunkt 4.6.3 ägnas åt den verksamhet och de licenser som tillhandahålls av SwedSec. Här behandlas vilka personer som omfattas av reglerna, vilka skyldigheter de anslutna företagen och licenshavarna ikläder sig samt vilka sanktioner som kan vidtas mot dem som bryter mot regelverket. Viktigt är även att ha kunskap om de beslut och den praxis som uppkommer med stöd av angivna regelverk.

Normbildning på värdepappersmarknaden	Kognitiv nivå			
Normbildning på värdepappersmarknaden	K	F		
Självreglerande organ på värdepappersmarknaden och dessas regelverk	K	F		
SwedSecs regelverk och hur detta tillämpas i praktiken	K	F	T	

Delområde 5

Regelverk och tillsyn

Delområde 5 omfattar kunskap om regelverk och tillsyn på den svenska värdepappersmarknaden. En licensinnehavare ska besitta en bred kunskap inom ämnet och kunna nyttja denna kunskap som referensram i sina kundrelationer. I praktiken innebär det krav på kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika näringsrättsliga regler som omgärdar värdepappersrörelsen liksom kunskap om viss grundläggande civilrättslig lagstiftning som berör värdepappersmarknaden. Förutom krav på rena minneskunskaper erfordras i vissa centrala avsnitt även förståelse för regleringen och i några delmoment tillämpning av bestämmelser.

Inom området finns det 16 underrubriker och ett 50-tal mätpunkter som en licensinnehavare måste känna till. Vissa delar av den civilrättsliga lagstiftningen, nämligen grundläggande kunskap om aktiebolagsrätt och skatterätt, ligger dock inom delområde 2, Administration av finansiella instrument. Skälen är dels att hanteringen av aktier och kapitalbeskattningen intimt hör ihop med administration av värdepapper och dels att fördelningen mellan delområdena blir jämnare.

5.1 Börs- och marknadsplatsverksamhet

Detta delmoment behandlar svenska börser och marknadsplatser. De största utländska börserna och marknadsplatserna ingår också. Uppställda kriterier för börsverksamheten samt grundläggande kunskap om svenska börsmedlemmars och emittenters rättsliga förhållande till Stockholmsbörsen och svenska auktoriserade marknadsplatser tas också upp i detta delmoment.

Börs- och marknadsplatsverksamhet	Kognitiv nivå		
Svenska börser och några större utländska	K		
Kriterier för börsverksamhet	K		
Förutsättningar för tillstånd att bedriva börsverksamhet	K		
Börsmedlemmar och deras rättsliga förhållande till börserna	K		
Emittenter och deras rättsliga förhållande till börserna	K		
Kort översikt över auktoriserade marknadsplatser (Aktietorget; samma frågeställningar som avseende börser enligt ovan)	K		
Kort översikt över annan organiserad handel	K		
Tillsyn över börser, auktoriserade marknadsplatser och annan organiserad handel	K		

5.2 Värdepappersrörelse

Att bedriva värdepappersrörelse kräver tillstånd av Finansinspektionen. En licensinnehavare ska ha kännedom om olika värdepappers- och sidoverksamhetstillstånd samt om de förutsättningar som erfordras för att erhålla olika tillstånd. Delmomentet behandlar också skillnaderna mellan bankers och värdepappersbolags rörelseregler. Det är särskilt viktigt för en licensinne-

havare att känna till reglerna och omständigheterna kring begreppet sekretess. En licensinnehavare ska kunna tillämpa sekretessreglerna i konkreta situationer.

Värdepappersrörelse	Kognitiv nivå			
Tillståndspliktig verksamhet; olika tillstånd och vad dessa avser	K			
Förutsättningar för tillstånd att bedriva värdepappersrörelse	K			
Sekretess,	K	F	T	
Rörelse regler; särskilt om mottagande av medel på konto och kreditgivning; skillnader mellan bank och värdepappersbolag	K	F		
Tillsyn; ägar- och ledningsprövning, former för tillsyn samt sanktioner	K			

5.3 Lagen om investeringsfonder

Lagen om investeringsfonder trädde i kraft 2004-04-01 och gäller fr.o.m. 2007-02-13 för all fondverksamhet som startats efter lagens ikraftträdande, liksom för de fondbolag som omåtktoriserats enligt lagen. En licensinnehavare ska känna till lagens huvudbegrepp samt vad som krävs för att få tillstånd att bedriva fondverksamhet.

Lagen om värdepappersfonder och lagen om investeringsfonder	Kognitiv nivå			
Lagen om värdepappersfonder - investeringsfonder; fondbolag – fondföretag - värdepappersfond – specialfond - förvaringsinstitut	K	F		
Förutsättningar för tillstånd	K			
Tillsyn, sanktioner	K			
Corporate Governance (ägarstyrning)	K			

5.5 Prospektregler

Prospektreglerna utgör en annan del av regelverket om information på marknaden. Regler om när och i vilka situationer ett prospekt ska upprättas finns såväl i Lagen om handel med finansiella instrument som i EU-kommissionens förordning EG 809/2004. En licensinnehavare ska ha kunskap om prospektreglerna liksom om skillnaden mellan olika typer av prospekt.

Prospektregler	Kognitiv nivå			
Översikt över de olika regelverk som avser prospekt	K			

5.6 Penningtvätt; investerarskydd

Med penningtvätt menas åtgärder som vidtas för att dölja, omsätta eller legitimera, det vill säga "tvätta", pengar som erhållits genom brottslig verksamhet. En licensinnehavare måste känna till motiven bakom den lagstiftning som finns på området samt sanktionssystemet. Vidare ska en licensinnehavare veta hur han eller hon ska agera i situationer då det finns misstanke om penningtvätt.

Investerarskyddet är ett komplement till den insättningsgaranti som gäller för kontanta medel och omfattar värdepapper samt medel som värdepappersinstitut mottagit med redovis-

ningsskyldighet. Kännedom om investeringsskyddets grunder, omfattning och administration ingår i detta moment.

Penningtvätt; investerarskydd	Kognitiv nivå			
Penningtvätt	K	F	T	
Investerarskydd	K			

5.7 Insiderbrotten

Lagstiftningen mot insiderbrott utgör ytterligare ett exempel på en lagstiftning som är ägnad att upprätthålla allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden. Reglerna om insiderbrotten återfinns i lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument, som trädde i kraft 2005-07-01 och ersatte den tidigare insiderstrafflagen. En licensinnehavare ska känna till reglernas syfte och de olika insiderbrotten. Licenshavaren skall också ha kunskap om den rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen som föreligger och om hur övervakning sker.

Insiderbrotten	Kognitiv nivå			
Reglernas syfte	K	F		
Insiderbrotten	K	F		
Övervakning och sanktioner	K			

5.8 Otillbörlig marknadspåverkan

Som en följd av den så kallade Fermenta-skandalen fick vi en lagstiftning om otillbörlig påverkan på värdepappersmarknaden. Reglerna återfinns numera - i likhet med insiderbrotten - i lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument. En licenshavare skall ha kännedom om de mest typiska förfarandena som leder till otillbörlig marknadspåverkan. Licenshavaren skall vidare känna till reglerna om rapportering och övervakning.

Otillbörlig marknadspåverkan	Kognitiv nivå			
Otillbörlig marknadspåverkan; de olika förbudssituationerna	K	F		
Rapportering och övervakning	K			

5.9 Anmälningsskyldighetslagen

I lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument åläggs personer med insynsställning i aktiemarknadsbolag att offentliggöra eget och vissa närståendes innehav av finansiella instrument relaterade till bolaget. Vissa personer med insynsställning är förbjudna att handla med sådana finansiella instrument under vissa perioder. En licenshavare skall känna till i vilka fall anmälan enligt lagen skall ske, vilka som omfattas av anmälningsskyldighet och när det är förbjudet för dessa personer att handla. Sanktionssystemet och övervakningen av lagen behandlas också i detta delmoment.

Anmälningsskyldighetslagen	Kognitiv nivå			

Anmälningsskyldighet i aktiemarknadsbolag	K			
Handelsförbud	K			
Sanktioner och övervakning	K			

5.10 Klagomålshantering

Klagomålshanteringen är central hos värdepappersinstitutet. En licensinnehavare ska känna till hur klagomålshanteringen ska vara organiserad i instituten, och hur klagomål ska hanteras. Vidare ska en licensinnehavare ha kännedom om vilka organisationer och institut som informerar om ”klagomålspraxis” och vilka som handlägger klagomålsvister.

Klagomålshantering	Kognitiv nivå			
Rättelse av fel	K	F		
Hantering av kunders klagomål i övrigt (ARN, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Kronofogdemyndighet och allmän domstol)	K	F		

5.11 Avtal

Svenska Fondhandlareföreningen har tagit fram standardiserade avtal och allmänna bestämmelser för bankernas och värdepappersbolagens depåkunder. Vidare har Stockholmsbörsen utarbetat avtal för handel med standardiserade optioner. Inom branschen finns även förfogandeavtal och avtal avseende diskretionär kapitalförvaltning och placeringsrådgivning. En licensinnehavare måste känna till de olika avtalen, deras innehåll och syfte.

Avtal	Kognitiv nivå			
Allmänna bestämmelser för depå- och kontoavtal – bank respektive värdepappersbolag	K			
Kundavtal, Integrerat Handels- och Clearingkonto hos Stockholmsbörsen	K			
Förfogandeavtal mellan kund och värdepappersbolag (reglerar VP-bolagets rätt att återpansätta de finansiella instrumenten)	K			
Något om förekommande avtal inom olika typer av kapitalförvaltning	K			

5.12 Grundläggande regler för pantsättning

En licensinnehavare ska ha kunskap om grundläggande civilrättsliga regler gällande pantsättning och näringsrättsliga pantregler i värdepappersrörelsen. På det näringsrättsliga området föreligger skillnader mellan bankernas och värdepappersbolagens möjligheter att betinga sig pant och dessa skillnader ska en licensinnehavare känna till.

Regler om pantsättning	Kognitiv nivå			
Pantsättningsreglerna	K	F		
Pantsättning i praktiken	K	F		
Värdepappersinstitutets roll vid pantsättningen	K	F		
Riskerna vid pantsättning	K	F		

5.13 Grundläggande konsumenträtt, finansiell rådgivning till konsumenter

Konsumenträtten har på senare tid alltmer kommit i fokus. En licensinnehavare ska känna till grunderna för och syftet med denna lagstiftning, samt lagstiftningens betydelse för finansmarknaden. Vidare ska licensinnehavaren ha speciell kunskap om lagen om finansiell rådgivning till konsumenter och veta vad god rådgivningssed, omsorgsplikt, avrådningsplikt och dokumentationsplikt innebär.

Grundläggande konsumenträtt	Kognitiv nivå			
Konsumentlagstiftningens betydelse på finansmarknaden	K	F		
Lag om finansiell rådgivning till konsumenter	K	F		

5.14 Regler om försäkring och försäkringsförmedling

Enligt lagen om försäkringsförmedling ska den som förmedlar försäkringar (t.ex. föreslår en kapitalförsäkring) ha lämplig kunskap och kompetens för sina arbetsuppgifter. Närmare bestämmelser om kompetenskraven finns i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (FFFS 2005:11). Många av de kunskapsområden som den anställda ska behärska enligt nämnda föreskrifter behandlas i andra moment i licensieringstestet. I detta delmoment behandlas några frågor med specifik anknytning till försäkringsområdet. Den som förmedlar försäkringar ska ha grundläggande kunskaper om den offentliga regleringen på området, lagen och föreskrifterna om försäkringsförmedling – för att förstå när det är fråga om försäkringsförmedling och när nämnda regler är tillämpliga. Därutöver krävs grundläggande kunskaper om försäkringsrörelselagstiftningen och försäkringsavtalsrätt. Licensinnehavaren ska också känna till innebörden av begreppet ”god försäkringsförmedlingssed”.

Regler om försäkring och försäkringsförmedling (se 1 kap. 3, 6 och 7 §§ FFFS 2005:11)	Kognitiv nivå			
Lagen, förordningen och Finansinspektionens föreskrifter om försäkringsförmedling	K			
God försäkringsförmedlingssed	K			
Försäkringsrörelselagstiftning	K			
Försäkringsavtalsrätt	K			

5.15 Civilrättsliga frågor och familjerätt

I detta delmoment behandlas allehanda grundläggande civilrättsliga begrepp och uttryck som en finansiell rådgivare kan konfronteras med och därför bör känna till. Vidare ska licensinnehavaren ha grundläggande kunskap om bland annat avtalsrättens grunder, fullmakter och obeståndsjuridik. Inom ämnet familjejuridik krävs kunskap om grundläggande väsentliga begrepp samt kunskap om olika familjerättsliga samlevnadsformer. Delmomentet behandlar också centrala frågor kring arv, gåva och testamente.

Civilrättsliga frågor och familjerätt	Kognitiv nivå			
Grundläggande civilrättsliga begrepp	K	F		
Grundläggande avtalsrätt	K	F		

Fullmakter och annan behörighet	K	F	T	
Obestånd och konkurs	K	F		
Utmätning mm.	K	F		
Grundläggande familjerätt	K	F		
Testamente och arv samt omyndigs ställning	K	F	T	
Äktenskap och samboförhållanden m.m.	K	F	T	